

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

MNENJA

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

535. PLENARNO ZASEDANJE EESO – 60 LET EESO, 23. 5. 2018–24. 5. 2018

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Socialna podjetja kot gonilo vključevanja migrantov

(mnenje na lastno pobudo)

(2018/C 283/01)

Poročevalec: **Giuseppe GUERINI**

Sklep plenarne skupščine	21. 1. 2016
Pravna podlaga	člen 29(2) poslovnika mnenje na lastno pobudo
Pristojnost	strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	27. 4. 2018
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	23. 5. 2018
Plenarno zasedanje št.	535
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	186/1/2

1. Sklepi in priporočila

1.1 Pojav migracij je nedavno postavil na preizkušnjo sistem vstopa v Evropsko unijo, kar je bil pravi stresni test politike na področju migracij ter socialne in varnostne politike na ravni EU in držav članic.

1.2 Po mnenju EESO bi morale evropske institucije skupaj z vladami držav članic nujno spodbujati usklajene politike, da bi imeli bolj jasna, vzdržna in učinkovita pravila glede vstopa državljanov tretjih držav v EU ter njihovega bivanja, zaposlitve, pridobitve državljanstva in dostopa do mednarodne zaščite. EESO poziva Komisijo, naj posebno pozornost nameni migrantom, ki jim grozi socialna izključenost, kot so bolniki, duševno prizadeti, invalidi in starejši.

1.3 EESO ugotavlja, da imajo socialna podjetja pri proaktivnem spoprijemanju z izzivi migrantov in mobilizaciji skupnosti in državljanov skupna načela ukrepanja⁽¹⁾, ki je vključujoče, dopolnjujoče in ščiti najbolj prikrajšane skupine.

⁽¹⁾ V zvezi z vlogo socialnih podjetij glej tudi UL C 117, 26.4.2000, str. 52.

1.4 Socialna podjetja bi morala biti zaradi svoje vključujoče narave bolj priznana, zato EESO poziva, naj Evropska komisija pri sprejemanju skupnih politik in načrtovanju sredstev EU nameni prednost tej vrsti podjetij, zlasti v okviru oblikovanja evropskega stebra socialnih pravic, kar je bilo poudarjeno tako na konferenci o socialnem podjetništvu kot na evropskem vrhu 16. oziroma 17. novembra 2017 v Göteborgu.

1.5 V delovno intenzivnih sektorjih, zlasti tam, kjer je velik delež delavcev iz neevropskih držav, ustvarjajo socialna podjetja kakovostna delovna mesta. Participativna razsežnost je še kako pomembna z vidika varnosti in zaščite pri zasnovi ekonomske dejavnosti, saj pomaga ljudem, da zapustijo sivo ekonomijo in delo na črno.

1.6 Socialna podjetja imajo tako neizpodbitno vlogo pri štirih ključnih vidikih vključevanja migrantov: zdravstveno varstvo in pomoč, streha nad glavo, izobraževanje in usposabljanje (zlasti z ozaveščanjem o pravicah in dolžnostih, povezanih z življenjem v EU) ter zaposlitev in aktivna vključitev migrantov v družbo gostiteljico.

1.7 EESO meni, da bi lahko socialna podjetja glede na svojo pretežno usmerjenost v sektor oskrbe in dejavnosti s področja ekonomije delitve in krožnega gospodarstva spodbujala in podpirala ne samo ustvarjanje novih delovnih mest, temveč tudi podjetništvo in dostop migrantov in beguncev do gospodarskih dejavnosti. EU mora še naprej spodbujati socialna podjetja kot gonilo rasti in vključevanja migrantov na trg dela in v družbo. EESO zato poziva evropske institucije, naj prednostno obravnavajo politike, usmerjene v socialna podjetja, kar je predlagal že v prispevku ⁽²⁾ k delovnemu programu Evropske komisije za leto 2018.

1.8 Glede na dokaze, ki potrjujejo pomen socialnih podjetij pri spodbujanju vključevanja migrantov na trg dela in v družbo, EESO poziva EU, države članice in mednarodno skupnost, naj uvedejo spodbude za zaposlovanje, ki bodo na voljo socialnim podjetjem, ki se ukvarjajo z vključevanjem oseb na trg dela.

1.9 EESO v zvezi s poročilom o napredku, objavljenem novembra 2017, potrjuje, da morajo Unija in države članice delovati usklajeno ⁽³⁾. Predvsem je jasno, da se bodo brez učinkovitega sistema vstopa migrantov nadaljevale zlorabe prošelj za mednarodno zaščito, ki smo jim bili priča v preteklih letih. EESO odločno ponavlja, da zlorabe sistema mednarodne zaščite ne upravičujejo ravnanja nekaterih držav članic, ki državljanom tretjih držav omejujejo možnost, da zaprosijo za azil na njihovem ozemlju.

1.10 EESO poziva Komisijo in Svet k tesnejšemu usklajevanju z državami izvora migrantov in tranzitnimi državami da bi se izboljšale življenjske razmere, zlasti za osebe, ki se selijo iz ekonomskih razlogov, zaradi lakote ali podnebnih sprememb, zaželena pa bi bila tudi odločnejša zunanja politika EU do držav, iz katerih ljudje bežijo pred vojno, diktaturo in preganjanjem.

1.11 EESO predvsem poziva EU, naj odgovori na pojav migracij z analizo vzrokov, ki silijo ljudi k selitvi, kot so revščina, spopadi, diskriminacija in podnebne spremembe. To bo vsekakor zahtevalo dodatna prizadevanja EU na področju diplomacije in mednarodnega razvojnega sodelovanja pa tudi sprejetje resničnega izrednega načrta naložb v mednarodno razvojno sodelovanje.

2. Splošne ugotovitve

2.1 Socialna podjetja so eden ključnih akterjev v evropskem gospodarstvu in družbi, ki odraža raznolikost znotraj Unije in prispeva k doseganju ciljev strategije Evropa 2020 za bolj pametno, trajnostno in vključujočo Evropo ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ Prispevek EESO k delovnemu programu Komisije za leto 2018, zlasti točka 2.4.6 in naslednje.

⁽³⁾ Poročilo o napredku izvajanja evropske agende o migracijah.

⁽⁴⁾ UL C 318, 23.12.2009, str. 22.

2.2 Socialna podjetja so precej prispevala k obravnavi sprememb v družbi. Delujejo namreč v številnih segmentih družbe in so z inovativnimi pobudami odgovorila na vse večje potrebe po pomoči in oskrbi oseb, ki ne morejo same skrbeti zase, zlasti invalidov. V številnih primerih je to povečalo udeležbo žensk na trgu dela, tako zaradi njihove vključenosti v socialna podjetja, pa tudi z ustvarjanjem novih storitev za otroke in družine⁽⁵⁾. Hkrati socialna podjetja spodbujajo ustvarjanje delovnih mest za prikrajšane osebe, pri čemer posebno pozornost namenjajo osebam, ki so izpostavljene velikemu tveganju socialne izključenosti, kot so invalidi, duševno prizadeti, alkoholiki in odvisniki od drog. Socialna podjetja so še vedno ključni akter pri spodbujanju evropskega socialnega modela⁽⁶⁾.

2.3 Eden večjih izzivov, s katerimi se EU sooča v zadnjih nekaj letih, je obvladovanje vse večjega dotoka migrantov, ki so pobegnili pred vojnami, lakoto, preganjanjem in zaostrenimi življenjskimi razmerami zaradi podnebnih sprememb. To pa je na preizkušnjo postavilo sistem držav članic v zvezi s sprejemom migrantov in njihovo politiko priseljevanja, socialno politiko in politiko javne varnosti. Politike EU na področju priseljevanja na nek način prestajajo stresni test, zato je treba izkoristiti to priložnost za natančno analizo odzivov, ki jih povzročajo sistem, in tega, kaj s tem sporočamo, da bi spodbudili ciljno usmerjene ukrepe in povečali učinkovitost in uspešnost politik EU.

2.4 Vključevanje novih priseljencev je dinamičen proces, ki se s časom spreminja glede na gospodarsko, družbeno in kulturno okolje v državi, v kateri so se priseljenci naselili. Ob tem se porajajo predvsem vprašanja, kako Evropska unija, države članice in evropska družba omogočajo državljanom tretjih držav, da vstopijo na ozemlje EU, se tam naselijo, zaživijo in se zaposlijo ter zaprosijo za mednarodno zaščito.

2.5 Socialna podjetja sicer delujejo v različnih nacionalnih okvirih, kljub temu pa imajo skupna načela ukrepanja, ki je vključujoče, dopolnjujoče in ščiti najbolj prikrajšane skupine, s čimer se uspešno spoprijemajo z izzivom proaktivne pomoči migrantom.

2.6 Glavne značilnosti dejavnosti socialnih podjetij so aktiviranje in vključitev lokalnih skupnosti, oblikovanje mrež in partnerstev, ki izboljšajo odnose z osrednjimi in lokalnimi oblastmi, da bi dosegli obliko pomoči in vključevanja, ki jo lokalno prebivalstvo lažje sprejme.

2.7 Socialna podjetja imajo tako neizpodbitno vlogo pri štirih ključnih vidikih vključevanja migrantov: zdravstveno varstvo in pomoč, streha nad glavo, izobraževanje in usposabljanje (zlasti z ozaveščanjem o pravicah in dolžnostih, povezanih z življenjem v EU) ter zaposlitev in aktivna vključitev migrantov v družbo gostiteljico. Pri tem socialna podjetja in organizacije civilne družbe ustvarjajo priložnosti za srečevanje evropskih državljanov z novimi priseljenci, kar omogoča dialog, s čimer pa se zmanjšujejo predsodki in strah.

3. Migracije v Evropi: stanje v zadnjih letih

3.1 Pojavu migracij ni lahko začrtati natančnega okvira, saj se nenehno spreminjajo. Vojne, diktatorski režimi, podnebne spremembe, skrajna revščina in pomanjkanje so privedli do današnjega stanja.

3.2 Po podatkih Združenih narodov je v letu 2015 več kot 244 milijonov oseb oziroma 3,3 % svetovnega prebivalstva prestopilo meje svoje države v iskanju političnega azila, dela ali boljših gospodarskih ali podnebnih razmer⁽⁷⁾.

3.3 Število ljudi, ki želijo v Evropo, se je v zadnjih letih povečalo. Iz podatkov Eurostata za leto 2015 je razvidno, da je iz tretjih držav v EU prišlo 2,7 milijona ljudi, med njimi je bilo 56 % moških in 44 % žensk.

⁽⁵⁾ V številnih primerih bi to delo znotraj družin opravljale skoraj izključno ženske, kar bi jim onemogočalo vključevanje na trg dela.

⁽⁶⁾ UL C 24, 28.1.2012, str. 1.

⁽⁷⁾ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N17/002/18/PDF/N1700218.pdf?OpenElement>

3.4 Tolikšen pritek migrantov je predvsem posledica nestabilnosti zaradi vojn, tako v državah, kjer še potekajo spopadi, kot je Sirija, kot v državah, v katerih se razmere po vojni še niso umirile, kot sta Irak in Afganistan. V letu 2016 je bilo približno 54 % migrantov, ki so se zatekli v države EU, ravno iz teh držav ⁽⁸⁾.

3.5 Poleg tega je med migranti še vedno veliko oseb, ki prihajajo iz držav v težkih gospodarskih ali okoljskih razmerah. Pri tem gre večinoma za Afričane, kar je povezano z vse večjo nestabilnostjo v državah na južni obali Sredozemskega morja.

3.6 V zvezi s sistemom pravil, ki jih je uvedla Evropska unija, so se pokazale nekatere pomanjkljivosti in težave, kot so neustrezno varovanje zunanjih meja Unije in neustrezna zakonska obravnava vstopov, zaradi česar bi bilo treba pregledati načela in metode ukrepanja držav članic.

3.7 EESO je že večkrat obravnaval temo migracijskih politik ⁽⁹⁾ in pozdravlja pobudo Evropske komisije, ki je sprejela evropsko agendo o migracijah. Iz poročila iz novembra 2017 je razvidno, da je Komisija sprejela ukrepe za spodbujanje večjega usklajevanja med državami članicami EU in oživitev dialoga z državami izvora migrantov in tranzitnih držav ⁽¹⁰⁾. Glede na probleme pri izvajanju sistema kvot EESO upa, da bo prišlo do njegove revizije.

3.8 Zato bi bilo treba revidirati sistem pravil, ki migrantom omogoča zakonit vstop v Unijo, tako v primeru zaščite prosilcev za azil kot ponujanja priložnosti ljudem, ki bežijo zaradi neugodnih podnebnih ali gospodarskih razmer, da bi v Evropi našli varno zatočišče in prispevali k rasti EU, pri čemer bi bile zajamčene njihove pravice. S tem bi uresničili priporočila Združenih narodov v zvezi z migracijami, „da je v interesu vseh, da migracije potekajo varno in zakonito ter v regulirani obliki namesto na nezakonit način“ ⁽¹¹⁾.

3.9 EESO pozdravlja sklepe neuradnega vrha voditeljev držav in vlad v Göteborgu 17. novembra 2017, na katerem je bila obravnavana prihodnost Evrope, osredotočena na pravično zaposlovanje in rast. Poleg tega EESO opozarja na pomen spremljevalnega dogodka na temo Kakšna bo vloga socialne ekonomije na področju dela v prihodnosti, ki je potekal pred zasedanjem v Göteborgu in je poudaril prispevek socialne ekonomije k politikam Unije.

3.10 Spodbuden je tudi dogovor med Svetom in Evropskim parlamentom glede proračuna EU za leto 2018, saj so med prednostnimi nalogami „okrepitev gospodarske rasti in zaposlovanja, povečanje varnosti in reševanje izzivov, ki jih prinašajo migracije“ ⁽¹²⁾.

3.11 EESO poziva evropske institucije, naj se soočijo s problemi, ki so se pojavili pri izvajanju Dublinske uredbe. Evropski parlament je 16. novembra 2017 sprejel resolucijo, v kateri predlaga smernice za revizijo te uredbe, pri čemer poudarja udeležbo vseh držav članic v stalnem in samodejnem mehanizmu premestitve.

4. Spreminjanje problemov v priložnosti: socialna podjetja kot gonilo pomoči in vključevanja

4.1 Eden od vzrokov, zakaj se novi priseljenci ne morejo vključiti v družbo in s tem prispevati h gospodarskemu in družbenemu življenju v gostiteljski skupnosti, je povezan z njihovim negotovim statusom in dolgotrajnim postopkom obravnave njihove vloge za azil.

⁽⁸⁾ Podatki Eurostata, navedeni v Poročilu o mednarodni zaščiti, ki so ga pripravili ANCI, italijanska Caritas, Cittalia, Fondazione Migrantes in SPRAR v sodelovanju z UNHCR, glej tudi <http://ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/main-tables>.

⁽⁹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sl/policies/policy-areas/migration-and-asylum/opinions>

⁽¹⁰⁾ Glej opombo 2.

⁽¹¹⁾ Poročilo posebnega predstavnika generalnega sekretarja ZN o migracijah z dne 3. februarja 2017.

⁽¹²⁾ <http://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2017/11/18/2018-eu-budget-agreement-reached/>

4.2 S tem ko so novi priseljenci več let odvisni od humanitarne pomoči in nimajo dostopa do izobraževanja in poklicnega usposabljanja ter priložnosti za zaslužek, se preprečuje razvoj njihovega človeškega kapitala in omejuje njihova zmožnost, da bi pozitivno prispevali h gospodarstvu in družbi države gostiteljice⁽¹³⁾. V povezavi s tem je EESO nedavno poudaril ključno vlogo socialnih podjetij za preprečevanje radikalizacije in spodbujanje skupnih vrednot, miru in nenasilja⁽¹⁴⁾.

4.3 EESO upa, da bo v razpravi obravnavana potreba po preverjanju učinkovitosti sedanjih mehanizmov, ki državljanom tretjih držav omogočajo vlaganje prošenj za vstop in bivanje v EU, da bi našli zaposlitev.

4.4 EU mora nujno odgovoriti na pojav migracij, začeni s vzroki, ki silijo ljudi k selitvi, kot so revščina, spopadi, diskriminacija in podnebne spremembe. To bo vsekakor zahtevalo dodatna prizadevanja Evropske unije na področju diplomacije in mednarodnega razvojnega sodelovanja.

4.5 Čeprav se sistem modre karte ne uporablja veliko, bi njegova revizija lahko odgovorila na potrebe po novih zakonitih možnostih za vstop v EU. Pravzaprav je EESO že dejal, da je potrebna evropska strategija, da bi privabili neevropsko delovno silo, če želimo zagotoviti rast in blaginjo v EU. Pri tem je treba upoštevati posledice migracij v državah izvora priseljencev in podpreti njihov razvoj, pa tudi njihov izobraževalni sistem⁽¹⁵⁾. EESO predlaga, naj se preuči možnost razširitve kroga potencialnih upravičencev do modre karte, pri tem pa zlasti upošteva tiste, ki želijo začeti poslovno dejavnost, in s tem spodbuja usmerjenost v socialno podjetništvo.

4.6 V številnih primerih se je civilna družba mobilizirala z namenom spodbujanja zakonitih in transparentnih postopkov in sodeluje z institucijami na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni. Rezultati so spodbudni. Projekt „humanitarnih koridorjev“, za katere v Italiji skrbijo Skupnost svetega Egidija, Zveza protestantskih cerkva v Italiji, *Tavola Valdese* in italijanska vlada, je pomenljiv pilotni ukrep. Na ta način je od februarja 2016 do danes več kot 1 000 oseb zaprosilo za mednarodno zaščito in pridobilo pomoč pri obravnavi vlog, še preden so se odpravile v države EU⁽¹⁶⁾.

4.7 Te pilotne ukrepe bi bilo dobro upoštevati pri oblikovanju prihodnjih politik v zvezi z migracijami. Predvsem pa bi bilo treba okrepiti usklajevanje med mednarodnimi institucijami, da bi hkrati zagotovili kontinuirano upravljanje teh načinov vstopa in preprečili diskriminacijo med redkimi „srečneži“, ki bi imeli korist od humanitarnih koridorjev in bi bili deležni velike zaščite tudi po sprejemu, in množico, ki tega ne bi bila deležna in bi ostala žrtev trgovcev z ljudmi in nezakonitih poti.

4.8 Socialna podjetja imajo ključno vlogo pri vključevanju v družbo in zaposlovanju, saj lahko aktivirajo potencial migrantov, ki so se v večini primerov odločili zapustiti svojo državo, da bi našli boljše pogoje za življenje in možnost zaposlitve.

4.9 V številnih primerih je bila priznana pomembna vloga migrantov v EU, na primer s pozivi h krepitvi njihove ustvarjalnosti in zmožnosti inovacij. Z uresničitvijo tega cilja bi se povečalo število delovnih mest, hkrati pa tudi internacionalizacija proizvodnih sektorjev, kar bi ustvarilo povezave z državami izvora migrantov⁽¹⁷⁾, med drugim trgovinske. Zato je povečanje zmožnosti vključevanja migrantov v evropsko gospodarstvo in družbo nujno tudi za izboljšanje učinkovitosti evropskih politik v podporo MSP, zlasti za zmožnost soočanja z vse bolj globaliziranimi trgi, kar je EESO že poudaril v mnenju na to temo⁽¹⁸⁾.

⁽¹³⁾ UNHCR, *Framework for durable solutions for refugees and persons of concern*, maj 2003, Ženeva.

⁽¹⁴⁾ UL C 129, 11.4.2018, str. 11.

⁽¹⁵⁾ UL C 75, 10.3.2017, str. 75.

⁽¹⁶⁾ <http://www.santegidio.org/pageID/11676/Corridoi-umanitari.html>

⁽¹⁷⁾ UL C 351, 15.11.2012, str. 16.

⁽¹⁸⁾ UL C 345, 13.10.2017, str. 15.

4.10 Socialna podjetja so imela v številnih primerih pomembno vlogo pri priznavanju prispevka migrantov h gospodarstvu in družbi, saj ustvarjajo kakovostna delovna mesta v delovno intenzivnih sektorjih in na področjih tehnoloških inovacij in digitalizacije. Med najpomembnejšimi dejavnostmi so zagotavljanje storitev oskrbe, dostopa do socialnih storitev, otroškega varstva in na splošno oskrbe oseb, ki potrebujejo pomoč ali jim grozi socialna izključenost. V številnih primerih je ravno v teh sektorjih največ delavcev iz tretjih držav.

4.11 Vendar pa je na več področjih, kot so oskrba ter delo v kmetijstvu, gradbeništvo in gostinstvu, delo na črno še vedno močno prisotno, zato je treba spodbujati prisotnost socialnih podjetij, ki imajo dokazano pomembno vlogo pri vključevanju v družbo in zaposlovanju po predpisih, s čimer se daje vrednost vlogi migrantov in zagotavljajo pravice delavcev v teh sektorjih, v skladu z evropskimi politikami na tem področju, pri čemer se preprečujejo zlorabe kvalifikacij samozaposlenih ⁽¹⁹⁾.

4.12 Na področju oskrbe na domu, kjer delajo v glavnem ženske, ki jih zaposlujejo kar družine same, je zaradi samih pogojev dela redko možna poklicna rast. Nedavna študija o podjetništvu priseljenk ⁽²⁰⁾ kaže na to, da se odločajo za samozaposlitev med drugim zaradi nepriznavanja njihovih kvalifikacij. Socialna podjetja imajo lahko na teh področjih pomembno vlogo pri zakonitem zaposlovanju migrantov in večanju njihovih priložnosti za rast, če jih podpirajo ustrezne javne politike.

4.13 Številna socialna podjetja, ki vključujejo osebe v ranljivem položaju na trg dela, so dejavna v sektorjih krožnega gospodarstva, kot so pobiranje in sortiranje odpadkov, zbiranje in predelava surovin, socialno kmetijstvo in vzdrževanje javnih zelenih površin. Ti sektorji so pomemben vir zaposlitev, pristop teh podjetij k zaposlovanju pa je še posebej učinkovit pri vključevanju migrantov na trg dela.

4.14 Zaposlovanje migrantov v številnih primerih prinaša preobrat, ko gre za socialno izključenost in kulturno siromašenje EU, ter oživljanje tradicionalnih poklicev kljub problemom z generacijsko pomladitvijo ⁽²¹⁾. Obstaja namreč veliko obrtnih podjetij in malih trgovinic, ki so jih odprli migranti.

4.15 V projektih sprejema migrantov so številna socialna podjetja spodbujala sporazume z osrednjimi institucijami in lokalnimi organi, da bi rešili sistemske probleme in olajšali porazdelitev novih priseljencev po državi, pri čemer je bilo uvedeno načelo „enakomernega sprejema“, da bi lokalne skupnosti spodbudili k pravičnemu sprejemu ⁽²²⁾.

4.16 Pri teh projektih se je prednost namenjala vključevanju migrantov, vključno z jezikovnimi tečaji, ocenjevanjem kvalifikacij in tečaji poklicnega usposabljanja. S tem so se spodbudili mehanizmi za priznanje izobrazbe in poklicnih izkušenj, s čimer so se povečale možnosti zaposlovanja za nove priseljence.

4.17 Nekatere od teh izkušenj „enakomernega sprejema“ pozitivno prispevajo k poseljevanju redko poseljenih območij, zlasti gorskih, kjer migranti prispevajo k ohranjanju gospodarske dejavnosti in storitev (s šolami vred), kar zmanjšuje tveganje depopulacije na teh območjih. Da pa bi bili ti ukrepi uspešni, jih morajo spremljati ustrezne politike zaposlovanja in stanovanjske politike.

⁽¹⁹⁾ Predlog sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi evropske platforme za okrepitev sodelovanja pri preprečevanju in odvratanju od dela na črno, COM(2014) 221 final; UL C 161, 6.6.2013, str. 14; UL C 125, 21.4.2017, str. 1.

⁽²⁰⁾ Corsi, De Angelis, Frigeri, delovni dokument *The determinants of entrepreneurship for migrants in Italy. Do Italian migrants become entrepreneurs by „opportunity“ or through „necessity“?* Glej tudi: ILO, *Cooperatives and the world of work n.2, „Cooperating out of isolation: domestic workers' cooperatives“*.

⁽²¹⁾ UL C 351, 15.11.2012, str. 16.

⁽²²⁾ <http://www.interno.gov.it/it/notizie/carta-buona-accoglienza-nuovo-modello-integrazione>

4.18 Socialna podjetja imajo lahko v takšnih primerih vlogo povezav s tradicionalnim poslovnim svetom, ki migrantom omogočajo vključevanje na trg dela s posebnimi programi usposabljanja in pripravništva ⁽²³⁾.

4.19 Model, ki so ga v tem smislu oblikovale zadrage, je vsekakor najbolj raziskan, pri čemer je bila podrobno preučena vloga zadrug v odnosu do migrantov. Participativna razsežnost je še kako pomembna z vidika varnosti in zaščite pri zasnovi ekonomske dejavnosti, saj pomaga ljudem, da zapustijo sivo ekonomijo in delo na črno.

4.20 Mednarodna organizacija dela je v posebni analizi opredelila področja, na katerih lahko zadrage pozitivno vplivajo na vključevanje migrantov in beguncev: zaposlovanje, pomoč in oskrba, izobraževanje in usposabljanje, pomoč pri vsakodnevnem življenju in pridobivanju samostojnosti, dostop do trga, dostop do financ, pravna pomoč in svetovanje ter pomoč pri osnovnih potrebah ⁽²⁴⁾.

4.21 Na prvem in drugem evropskem dnevu podjetij socialne ekonomije, ki ju je organiziral EESO v letih 2016 in 2017, so bile izbrane študije primerov posvečene migrantom ⁽²⁵⁾ s poudarkom na uvajanju poklicnega usposabljanja in vključevanja na trg dela, zlasti v primeru migrantk.

4.22 Tudi Komisija je priznala pomen socialnih podjetij pri soočanju z izzivom migracij in je tekmovanje v socialnih inovacijah leta 2016 posvetila predlogom za sprejem in vključevanje beguncev ⁽²⁶⁾. EESO upa, da bo Komisija še naprej podpirala pobude v zvezi z migracijami in da bo to postala prednostna naloga pri oblikovanju politik EU.

4.23 Poleg pomembne vloge pri vključevanju migrantov na trg dela in zagotavljanju izobraževanja, usposabljanja in pomoči so mnoga socialna podjetja aktivna tudi v okviru projektov, ki migrantom, zlasti beguncem in prosilcem za azil, zagotavljajo streho nad glavo. Model upravljanja nepremičnin, ki ga uporabljajo socialna podjetja, je postal pomemben z ekonomskega vidika v državah, kot je Italija, kjer je danih na voljo več tisoč stavbnih enot za projekte vključevanja, s čimer se pogosto tudi oživljajo marginalizirane soseske in območja.

4.24 Socialna podjetja in civilna družba kot celota pa imajo zelo pomembno vlogo tudi pri zagotavljanju dostopa do zdravstvenih storitev in storitev oskrbe, kar znatno zmanjšuje ovire pri dostopu do zdravljenja. EESO poziva države članice, naj migrantom zagotovijo popoln dostop do zdravstvenih in socialnih storitev brez diskriminacije zaradi njihovega statusa.

5. Dodatne ugotovitve stalne študijske skupine EESO za podjetja socialne ekonomije

5.1 Socialna podjetja se pogosto usmerjajo v dejavnosti v sektorjih oskrbe, upravljanja kulturne in naravne dediščine ter v ekonomiji delitve in krožnem gospodarstvu. Ta podjetja so lahko dragocen zaveznik za spodbujanje politik za okolju prijaznejši evropski razvojni model, saj v teh dejavnostih vidijo pomemben vir novih delovnih mest.

5.2 Socialna podjetja podpirajo in spodbujajo podjetniške ideje in podjetnikom olajšujejo dostop do gospodarskih dejavnosti ne glede na to, ali imajo začetni kapital za izvajanje dejavnosti ali ne. To še zlasti velja za zadrage, zato bi bila koristna in pomembna uvedba programov za spodbujanje socialnega podjetništva v okviru programov razvojnega sodelovanja, ki jih Evropska unija izvaja v državah v razvoju.

⁽²³⁾ Interni dokument, konzorcij *Veneto Insieme*. Več informacij je na voljo na <http://venetoinsieme.it/>.

⁽²⁴⁾ *Literature review „Cooperatives and Refugees“*, ILO, 2016 (ni objavljeno).

⁽²⁵⁾ Leta 2016 projekt „Okus doma“ in leta 2017 projekt „Solidarity Salt“ (glej tudi <https://www.eesc.europa.eu/en/agenda/our-events/events/2nd-european-day-social-economy-enterprises>).

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/growth/content/4-social-innovators-win-%E2%82%AC200000-2016-european-social-innovation-competition-0_en glej tudi <http://eusic-2016.challenges.org/how-is-europe-supporting-the-integration-of-refugees-and-migrants/>.

5.3 Glede na dokaze, ki potrjujejo pomen socialnih podjetij pri spodbujanju vključevanja migrantov na trg dela in v družbo, bi morali države članice spodbujati k temu, da uvedejo spodbude za zaposlovanje za socialna podjetja, ki se ukvarjajo z vključevanjem oseb na trg dela. Te bi lahko trajale dve leti po priznanju statusa upravičenca do mednarodne zaščite.

5.4 Upoštevati je treba, da bo v prihodnjih letih nedvomno vse več migrantov zaradi posledic podnebnih sprememb, povezanih z večjo dezertifikacijo, lakoto in okoljskimi nesrečami. Zaradi tega bo treba ponovno razmisliti o umetnem in diskriminatornem razlikovanju med begunci, prosilci za azil in ekonomskimi migranti, vsaj pri migrantih, ki bežijo pred lakoto in okoljskimi nesrečami.

5.5 Za to pa je treba še naprej spodbujati trajnostni razvoj in ekološki prehod, kar bi lahko pozitivno vplivalo tudi na gospodarstvo in poudarilo prispevek socialnih podjetij k spodbujanju rasti, vključevanja in blaginje, kar je EESO že poudaril v svojih nedavno sprejetih mnenjih ⁽²⁷⁾.

V Bruslju, 23. maja 2018

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER

⁽²⁷⁾ Mnenje *Prispevek nedržavnih akterjev h krepitvi podnebnih ukrepov*, UL C 227, 28.6.2018, str. 35, in mnenje *Novi trajnostni ekonomski modeli*, UL C 81, 2.3.2018, str. 57.